

Javaslat a környezetvédelmi mérnöki szakterület tervezői, szakértői jogosultsági rendszerének módosítására, kiegészítésére.

Készült: A Bács-Kiskun Megyei Mérnöki Kamara Környezetvédelmi Szakcsoportja 2009. március 13.-án tartott megbeszélése alapján.

Az alábbi javaslati anyagot szakcsoportunk vitaindítónak is szán a téma súlyára és fontosságára való tekintettel.

I. A konkrét javaslatot alátámasztó előzmények, indoklások

1. Előzmények:

A 90-s évek közepén, második felében merült fel először a környezetvédelem területén dolgozó mérnökökben, hogy az egyre szaporodó jogszabályi előírások alapján készülő különböző dokumentációk részletessége és szakmai színvonala miatt szükséges lenne ezen dokumentációk készítését jogosultsághoz kötni. Annak is van már vagy 12 éve, hogy a Környezetvédelmi Felügyelőségek kiadtak egy 2-3 oldalas tájékoztatót, hogy milyen tartalommal kell egy környezetvédelmi tervfejezetet összeállítani, illetve legalább ennyi ideje a telepengedélyezési eljárásokhoz is született környezetvédelmi dokumentáció néven adatlap.

A környezetvédelem területén azóta napjainkig szinte exponenciálisan szaporodtak a jogszabályok és ezzel együtt a mérnöki feladatok úgy számban, mint összetettségben.

2. Jelenlegi állapot, javaslatok és azok indokai:

Eljárás típusok, engedélykérelem fajták a környezetvédelmi mérnöki szakterületen:

A környezetvédelmi „íróasztal melletti” mérnöki feladatokat leginkább a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségeknél megjelenő kérelmek fajtáiból lehet a legteljesebben átlátni és vizsgálni; ugyanis ezen feladatok klasszikusan bejelentési, engedélyezési munkák. Szakterületünk a kivitelezéshez, kiviteli tervek készítéséhez – az egyéb mérnöki szakterületekhez viszonyítva – csak elhanyagolhatóan kapcsolódik.

Ezek miatt megkerestük a területünkön illetékes Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséget, hogy tájékoztatást kérjünk arról, hogy az illetékességi területen éves átlagban, vagy a 2008-s évre vonatkozóan hány engedélyezési eljárás került lefolytatásra, illetőleg a különböző eljárás típusok száma hogyan oszlik meg százalékosan az összes eljáráshoz viszonyítva.

Az eredmények az alábbiak:

- bejelentések (FAVI, LAL-LM, HIR) érintett telephelyek száma	db/...%
- szakhatósági állásfoglalások (Építéshatósági, Közlekedési Hatósági, Légügyi Hatósági, Területi Műszaki Biztonsági Hatósági, Közegészségügyi Hatósági, Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatali, Bányahatósági, telepengedélyezési eljárások, stb. amennyiben lehetséges hatósági ügyfajtánként) ügyszáma	db/...%
- településrendezési tervek hatósági véleményeinek száma	db/...%
- légszennyező pontforrás létesítési, illetve üzemeltetési engedélykérelmek, határérték határozatok száma	db/...%
- zajkibocsátási határérték kérelmek száma	db/...%
- véleményezett települési hulladékgazdálkodási tervek, környezetvédelmi programok száma	db/...%
- egyedi hulladékgazdálkodási tervek száma	db/...%
- vízjogi engedélyezési ügyek (elvi, létesítési, üzemeltetési, fennmaradási) együttesen hány	

engedély kerül kiadásra módosításradb/...%
- önellenőrzési tervek számadb/...%
- védelmi övezet megállapítási eljárások számadb/...%
- védett természeti területen hatósági engedélyhez kötött eljárások számadb/...%
- védett növény- és állatfajokkal kapcsolatos eljárások számadb/...%
- hulladékkezelési (szállítás, begyűjtés, hasznosítás, stb. összesen) engedélyezési, nyilvántartásba vételi eljárások számadb/...%
- tényfeltárási, kármentesítési, műszaki beavatkozási tervek, eljárások számadb/...%
- környezetvédelmi felülvizsgálatok számadb/...%
- előzetes vizsgálatok számadb/...%
- környezeti hatásvizsgálatok számadb/...%
- egységes környezethasználati engedélyezési eljárások számadb/...%

Az adatok még nem érkeztek meg, de egyéb információk alapján feltételezzük, hogy a lista első felében található eljárásfajták nagy részéből évente több száz, illetve ezer, míg a lista végén található „nagy” eljárás fajtákból évente néhány tucat, illetve százas nagyságrendű fordul elő.

Feltételezzük, hogy az arányok nagyságrendileg az ország egyéb területein is hasonlóak.

Szakterületünkön jelenleg érvényes tervezői, szakértői jogosultságok az alábbiak:

- Környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértő a módosított 378/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján
- Környezetvédelmi felülvizsgáló a 12/1996. (VII. 4.) KTM rendelet alapján
- Környezeti állapotvizsgáló szakértő a 15/1997. (V. 28.) KTM rendelet alapján
- Környezetvédelmi célú építmény tervező (a sajátos építményfajták tervezési szakterületen belül), mely környezetmérnöki (létesítményi és technológiai) tervező néven is kiadásra kerül a 104/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet alapján

Környezetvédelmi felülvizsgálat végzésére jogosító engedély már nem kerül kiadásra, a meglévő jogosultságok lejáratukig (még max. ~2 évig) használhatók.

Környezeti állapotvizsgálói tevékenység a jogszabály szerint szakértői jogosultsághoz kötött.

Környezetmérnöki (létesítményi és technológiai) tervező a sajátos építményfajták tervezési szakterületen belül került meghatározásra, mely kategória/fogalom értelmezésére – a 104/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet részletezettségén túl – szakterületünkön belül a KvVM nem vállalkozik. Ugyanezen Korm. rendelet ezen jogosultsággal végezhető tevékenységek közé sorolja a műszaki tervdokumentációkhoz – külön jogszabály szerinti – környezetvédelmi tervfejezetek készítését, azonban ezen jogszabályról –, ahol ez nevesítésre és részletezésre került – nem tudunk.

Azon környezetvédelmi dokumentációk fajtái, száma, aránya, melyekhez a fentebbi jogosultságok valamelyike szükséges:

Hogy mihez és milyen fajta jogosultság szükséges, jogszabály írja elő, melyet a hatóság ez alapján megkövetel.

A vízjogi engedélyezési eljárásokat, valamint a természetvédelmi engedélyezési eljárásokat nem vizsgáljuk, ugyanis az előbbi a Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat tagjait érinti, míg az utóbbira vonatkozó jogosultságot (élővilág védelem, földtani természeti értékek és barlangok védelme) továbbra is a KvVM adja ki.

- A környezetvédelmi felülvizsgálatok készítéséhez – a jogosultság megszűnéséig jelenleg még – felülvizsgálói jogosultság szükséges.

- Az EKHE kérelem, KHV zajvédelmi munkarészének készítéséhez, intézkedési terv készítéséhez, passzív akusztikai védelem tervezéséhez, csendes terület/zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület kijelölés előkészítéséhez, helyi zajvédelmi rendelettervezet előkészítéséhez zaj- és rezgésvédelmi szakértői jogosultság szükséges.
- Egyes hulladékgazdálkodási tervek készítéséhez hulladékgazdálkodási szakértői jogosultság szükséges.
- A csőd, felszámolási és végelszámolási eljárásokhoz környezeti állapotvizsgáló szakértőt kérnek.

Fentebbiek a hatóságnál megjelenő kérelmek töredékét (...db./...%) érintik csak.

Az ezeken kívüli egyéb beadványok (tervek, engedélykérelmek, jelentések, stb.) készítéséhez jelenleg nem szükséges semmilyen jogosultság, de még kamarai tagság sem!

Megjegyzések az egyes eljárás fajtákhoz összeállítandó dokumentációk tartalmáról, mélységéről:

Az alábbiakban a fentebbi eljárás fajtákból a leggyakoribbakra és a legáltalánosabbakra vonatkozó tapasztalatokat foglaljuk össze.

A dokumentációk egy része minden környezeti elemet érint, míg másik részük csak egy-egy elemet vizsgál. Az előbbieket szakmán belül környezetvédelmi tervfejezetnek, illetve a „nagy” engedélyezési eljárásoknál azok nevéen (környezetvédelmi felülvizsgálat, előzetes vizsgálat, KHV, EKHE) nevezzük, melyek az összes környezeti elem vizsgálatára vonatkozó információt tartalmaznak, illetve az utóbbiak esetében (légszennyező pontforrás üzemelési engedélykérelem, zajkibocsátási határérték kérelem, hulladékkezelési engedélyezési eljárások, tényfeltárási, kármentesítési, műszaki beavatkozási tervek, stb.) szintén azok nevéen nevezzük, de csak az adott környezeti elemre vonatkozó információt tartalmazzák.

Az egyes dokumentációk tartalmukban, mélységükben és megközelítési módjukban térnek el egymástól, de összefoglalóan megállapítható, hogy mindegyikük az adott környezeti elem – jogszabályokban előírt – védelmi szempontjait szolgálja.

Klasszikusan a dokumentációkban vizsgált környezeti elemek, illetve az ezekre vonatkozó munkarészek: a levegővédelmi, zaj- és rezgésvédelmi, hulladékgazdálkodási, víz- és talajvédelmi, valamint külterületi érintettség esetén természet- és tájvédelmi munkarészek.

Ennek megfelelően a hatóságnál is 4-5 szakember vizsgálja fölül a beadványokat más szakterületek (építészet, út, villamos, stb.) terveihez képest, ahol általában 1, max. 2 szakember véleményez.

A dokumentációk összeállításához szükséges követelményeket – a nem túl összetett, de minden környezeti elemet érintő dokumentációk esetében is – inkább a 100-hoz, mint az 50-hez közelítő számú jogszabály tartalmazza ma már.

Sőt kialakult az a gyakorlat, hogy a technológiai leírásokat, illetve ritkábban az elrendezési rajzokat és folyamatábrákat is – néhány speciális, illetve összetettebb technológiai tervezővel rendelkező szakterület, valamint technológia (vágóhídi, állattartási, élelmiszeripari, felületkezelési, stb.) kivételével – a környezetvédelmi szakember készíti. Ilyenek pl. fémmegmunkáló, a faipari, műanyagipari, stb. technológiák.

Ez azért is alakulhatott ki, mert a környezetvédelmi dokumentációkban az egyes környezeti elemek vizsgálatánál szükségesek a bemeneti, kimeneti, anyagforgalmi és egyéb üzemelési adatok, amely más szakági tervezőket nem érint. (Alapanyag, veszélyes anyag felhasználások a hulladékképzéshez és esetleg a légszennyező anyag kibocsátáshoz, technológiai berendezések típusai, üzemelési adatai, forgalmi adatok a zajvizsgálatokhoz, valamint szintén a hulladékokhoz és a légszennyező anyag kibocsátáshoz, létszám és technológiai adatok a víz- és talajvédelemhez, stb.).

A fentiekből következően gyakran az ÁNTSZ által vizsgált munkaegészségügyi (munkahelyi levegő, munkahelyi zaj) szempontokat is a környezetvédelmi dokumentáció készítője foglalja a dokumentációjába, ugyanis a környezetvédelmi szempontokkal szorosan összefüggnek (egyikből következik a másik).

Szintén gyakorlati tapasztalat, hogy a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságának hatáskörébe utalt trágya elhelyezési, hasznosítási kérdésekkel foglalkoznak kollégák.

...és még sorolni lehetne a határterületeket.

Ezek után nem meglepő, hogy a telepengedélyezési dokumentációkat is kompletten, esetleg a munkavédelmi (veszélyes munkaeszközök), illetve a vízjogi engedély köteles vízilétesítmények kivételével környezetvédelmi szakemberek állítják össze.

Gyakorlatban az is tapasztalható, hogy a fentebbiek (rengeteg jogszabályban megkövetelt tartalmi követelmények teljesítése) miatt a környezetvédelmi dokumentáció a legnagyobb terjedelmű munkarésze egy engedélyezési tervdokumentációnak. Ezzel szemben áll az a tény, hogy a fentebbiek szerint a dokumentációk, kérelmek töredékének az elkészítéséhez, összeállításához kell csak jogosultság.

Ennek ellenére, illetve ezt alátámasztandó környezetvédelmi szakhatósági hozzájárulást igénylő tervdokumentációk generál tervezői (építészek, úttervezők, stb.), valamint társhatósági, illetve államigazgatási ügyintézők, továbbá beruházó cégek és magánszemélyek leggyakrabban a környezetvédelmi hatósági hozzájárulásuktól, engedélyektől félnek a legjobban, hogy vajon mit ír elő a hatóság, megadja-e a hozzájárulását, stb. És többek között ennek köszönhető és ezzel magyarázható, hogy van a környezetvédelmi szakembereknek munkája – annak ellenére, hogy jogosultság a dokumentációk nagy részéhez nem kell –, a bonyolult munkarészek összeállítására már nem vállalkoznak pl. építészek, mert elismerik, hogy széleskörű és mély ismeret kell ezeknek az anyagoknak az összeállításához.

A korábbiak szerint tehát a felülvizsgálatokhoz és az előzetes vizsgálatok, KHV-k, EKHE-k zajvédelmi és hulladékos munkarészeinek összeállításához kell szakértői jogosultság, azonban megjegyezzük, hogy a környezetvédelmi tervfejezetek sem kevésbé bonyolultak több „sima” építés engedélyezési eljárás esetén. Az említett „nagy” engedélyezési eljárások némi nagyvonalúsággal fogalmazva csak abban különböznek a nagyobb építés engedélyezési eljárásoktól, hogy hatásterület számítást kell végezni levegő, esetleg víz-talaj vonatkozásában, valamint általános és technológiai fejezetei kicsit részletesebbek, szélesebb körűek. Zaj esetében már a „sima” engedélyezési tervhez is kell hatásterületet számolni.

Néhány bonyolult „sima” építési engedélyezési eljárás és a vizsgálandó környezetvédelmi szempontok:

- Takarmánykeverő üzemek, malmok, fapellet gyártó üzemek (akár hulladék alapanyagból is 10 ezer t/év alatt) környezeti hatásai:

A nagy névleges teljesítményű tüzelőberendezésekhez, illetve a „poros” technológiai folyamatokhoz kapcsolódó ventilátorok, leválasztók (ciklonok, zsákos porleválasztók, stb.) és kürtők levegős vizsgálata. Jelentős számú és zajkibocsátású gép, technológiai berendezés (darálók, granulálók, extrudálók, rosták, ventilátorok, fluid szállítók, stb.), gyakran magas épületekben, stb. védendő épületek közelében zajvizsgálata...

- Aszfaltkeverő telepek környezeti hatásai:

A gyakran 15-20 MW-s olajtüzelésű égők zsákos porleválasztó technológiával közös kürtői, triklór-etilént használó laborok (szükség esetén aktívszén adszorbenssel) levegős vizsgálata. A gyakran 20-22 m magas technológiai berendezések, valamint a nem ritkán 300-400 db. teherautó/nap célforgalom zajvizsgálata. 40-60 t-s bitumen és fűtőolaj tároló tartályok kármentői, hulladékos problémái, valamint a veszélyes anyagok tárolásához és a forgalomhoz kapcsolódó felszín alatti vizes és talajvédelmi (elő)vizsgálatok.

- Fémmegmunkáló üzemek környezeti hatásai:

Jelentősebb hegesztés, valamint felületkezelő technológia (szemcseszórás; zsirtalanítás; galván, foszfátózás, eloxálás, horganyzás, stb.) esetén a légheszívó, leválasztó, léghűtő technológiák vizsgálata. Zaj, esetleg rezgés vizsgálat a gépek miatt. Hulladékos, valamint szennyvizes probléma különösen a felületkezelőhöz kapcsolódóan.

- Famegmunkáló technológia, bútörüzem környezeti hatásai:

Jelentős kapacitás oldószeres festő technológiával kiegészítve por és szerves oldószer témában igen összetett levegős feladat, mely a gépek, leválasztó technológiák száma, zajkibocsátása miatt zajvédelem szempontjából is összetett feladat.

- Közlekedési létesítmény környezeti hatásai:

Jelentős forgalmú út, nagy parkoló beépített területen vizsgálata esetén nem egyszerű számítási módszer szükséges a levegős, valamint a zajos vizsgálathoz. Csapadékvíz előtisztítás és elvezetés-elhelyezés problémái is összetett feladat elé állítják a tervezőt.

...és még hosszasan lehetne sorolni.

Tervezői, szakértői, műszaki ellenőri tevékenységek:

Klasszikus értelemben sokan azt gondolják tervezőnek, aki látványos létesítményt tervez (pl. beépítetlen területen kialakításra kerül egy nagy épület utakkal, parkolókkal, közművekkel, gépészettel), azaz elsősorban az építészt, majd ezt követően az úttervezőt, a közműtervezőket, a gépészt, stb.

Holott ma már ennél sokkal többen vesznek részt egy tervezési munkában a jogszabályi követelmények miatt. Egy ipari, kereskedelmi, kulturális, vagy egészségügyi létesítmény tervezésén az alábbi tervezők dolgoznak:

Mérnök előkészítő munkák: geodéta, talajmechanikus

Építész

Épületgépész, összetettebb esetben energetikus

Villamos, összetettebb esetben külön erősáram, külön gyengeáram

Környezetvédelem

Külső közmű (vizimérnök, hírközlési tervező, a gázra a gépész, az elektromosra a villamos)

Út-közlekedés

Tűzvédelem

Munkavédelem

Kert- és tájtervező

Speciális esetben technológiai (vízgépész, élelmiszertechnológus, felvonógépész, színpadtechnológus, stb.)

Speciális esetben rehabilitációs mérnök (akadálymentesítés, hallás- és látássérült jelzésekhez, stb.)

A fentiek közül a környezetvédelem kivételével mindegyik szakterület esetében csak jogosultsággal rendelkező tervező (a tűzvédelem esetében szakértő) vehet részt a tervezési munkában jogszabályi, illetve a kert- és tájtervezői jogosultság esetén önkormányzati (építéshatósági) követelmények alapján.

Mi a tervezés?

a) Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv) 32. § (1) bekezdésében foglaltak szerint:

„Építészeti-műszaki tervezési tevékenységnek minősül az építmény, építményrész, építmény együttes megépítéséhez, bővítéséhez, felújításához, átalakításához, helyreállításához, korszerűsítéséhez, lebontásához, elmozdításához, rendeltetésének megváltoztatásához szükséges, jogszabályban meghatározott tartalmú és részletezettségű építészeti-műszaki tervdokumentáció elkészítése, valamint a külön jogszabály szerinti esetenként kapcsolódó tevékenységek.”

b) A fentieket kiegészíti a településtervezési és az építészeti-műszaki tervezési, valamint az építésügyi műszaki szakértői jogosultság szabályairól szóló 104/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet 1. § (4) bekezdésében az alábbiakkal:

4. építészeti-műszaki tervezési tevékenységhez esetenként kapcsolódó tevékenységek:

a) az építészeti-műszaki tervdokumentáció készítését megelőző vagy azzal összefüggő, illetve azt közvetlenül szolgáló műszaki tervezés, különösen az állapotfelmérési terv, műszaki előterv, tanulmányterv, tervezési program, az építmény rendeltetészerű használatához, illetve megvalósításához, üzemeltetéséhez szükséges technológiai tervezés;

b) a tervezést megalapozó, azt előkészítő, a tervezéshez kapcsolódó szakértői tevékenység, a tervdokumentáció részét képező szakvélemények készítése (pl. hőtechnikai, akusztikai, geotechnikai vizsgálat és szakvélemény, számítás, műszaki állapot leírása és értékelése stb.), építési geodézia készítése;

Ezen Korm. rendelet szerint a fenti tevékenységek gyakorlásához tervezői jogosultság szükséges, mely a rendeletben szereplő feltételekkel adható meg.

c) Klasszikus „iskolai” értelemben a méretezés-ellenőrzés:

- Statikában az adott biztonsági tényezővel növelt mértékadó terhelésekre kiszámított szükséges keresztmetszeti anyagok, méretek, alakok megadása, illetve összehasonlítása azok határfeszültségeivel, vagy a mértékadó terhelésekre egy adott teherbírású kész szelvénykeresztmetszet kiválasztása, majd számítással történő ellenőrzése.

- Vizimérnöki területen egy adott csővezeték vízszállításának a hidraulikai méretezése, vagy egy előtisztító technológia felületi terhelésre, tartózkodási időre való méretezése, stb.

Ez alapján készülhetnek azután a szakágak legtöbbszörben rajzok (tervek).

Mit jelent ez a környezetvédelemre lefordítva, azaz mit vizsgál a környezetvédelmi dokumentációkban azok készítője (melyeket környezeti elemenkénti jogszabályok írnak elő számára)?

- Levegővédelem: Vizsgáljuk, hogy az adott technológiából milyen koncentrációjú és tömegáramú légszennyező anyagok szabadulnak fel, mely kivezetve megfelel-e a vonatkozó határértékeknek? Egyáltalán el kell-e egy munkatérből vezetni a légszennyező anyagokat (munkahelyi levegős szempontok), milyen technológiával és hol vezethető ki (pontforrás, épületforrás, tető fölött, milyen átmérő, milyen légszállítású ventilátor szükséges hozzá, stb.), ha nem felel meg a határértékeknek kell-e és milyen fajtájú, kapacitású leválasztó?, stb.
- Zaj- és rezgésvédelem: Összegezzük a zajforrások zajkibocsátási adatait figyelembe véve azok üzemidejét, elhelyezkedését, stb., majd a mértékadó zajszintből számítjuk a különböző tényezők (felületi léghanggátlások, irányítási tényezők, reflexiók hatások, távolság, stb.) figyelembe vételével a zajterhelés értékét a vizsgált mérőfelületeken, ahol összehasonlítjuk a zajterhelési határértékekkel figyelembe véve a háttérterheléseket, stb. Ha nem felel meg a határértékeknek vizsgáljuk a zajcsökkentés lehetőségeit (aktív, passzív, stb.).
- Hulladékgazdálkodás: Vizsgáljuk, hogy az adott technológiából fajtánként milyen mennyiségű hulladék keletkezik, ezeknek az átmeneti gyűjtéséhez mekkora és milyen kialakítású gyűjtőhely szükséges, illetve milyen módon hasznosíthatók, ártalmatlaníthatók.
- Víz- és talajvédelem: Vizsgáljuk, hogy az adott technológiából milyen mennyiségű és összetételű szennyvizek, csapadékvizek keletkeznek és milyen módon lehet ezek elvezetéséről, ártalmatlanításáról, hasznosításáról gondoskodni. Elvezetés, elhelyezés esetén alatta van-e a szennyező anyag koncentráció a határértékeknek. Ha nem, vizsgáljuk a csökkentés lehetőségeit (módosítási javaslat a technológiában, anyagfelhasználásban, előtisztító beépítése, méretezése), stb.
- Hatásterületek számítása: Az adott kibocsátásból a különböző kiindulási- és peremfeltételek figyelembe vételével milyen távolságban teljesülnek a megadott határértékek.

A környezetvédelem területén rajzi munkarészek ritkán, illetve csak korlátozott tartalommal készülnek a fentebbi sajátosságokból adódóan. (Ugyanez elmondható a talajmechanikus tervezőről is, ettől azonban még tervező.) Sajátosságként még megjegyezzük, hogy a geodéta tervezői jogosultsággal készít vízszintes és magassági értelmű felmérés alapján helyszínrajzot, míg a talajmechanikus tervező a fúrési mintavétel alapján vizsgált talajfizikai jellemzők alapján tesz javaslatot az alapozás és a szikkasztás módjára, feltételeire.

A fentebbiekben részleteztünk nem csak a klasszikus építéshez, létesítéshez kapcsolódó eljárások során, hanem gyakorlatilag az összes – hatósági engedélyezési eljárásoknál fentebb felsorolt – dokumentációnál, engedélykérelemnél alkalmazandók, melyeket egyes esetekben a nevük is mutat:

Önellenőrzési tervek, védelmi övezet megállapítási eljárások, hulladékkezelési (szállítás, begyűjtés, hasznosítás, stb. összesen) engedélykérelmek, tényfeltárási, kármentesítési, műszaki beavatkozási tervek, stb.

Jól érzékelhető a fentebbiekből, hogy mennyire szerves része a tervezési feladatnak a környezetvédelmi munkarész, ezáltal a tervezői csapatnak a környezetvédelmi szakember. Egymás adatszolgáltatására vagyunk kényszerítve:

Mi mondjuk meg az építésznek, hogy mekkora és milyen kialakítású legyen a hulladék gyűjtőhely, ő rajzolja meg az aljzatszerkezetével együtt...

Szükségünk van a technológustól, gépésztől a használt veszélyes anyagok fajtáira, mennyiségére, kazán típusára, teljesítményére, esetleg a légszennyező anyag felszabadulási adatokra, valamint tűzoltótól robbanásveszélyes koncentráció adatokra, hogy kibocsátást számoljunk, esetleg leválasztót írjunk elő, tervezzünk...

Meg kell mondanunk az építésznek, hogy milyen léghanggátlású szerkezetet tervezzen a különböző terhelési határértékű helyiségek közé, vagy külső homlokzatként...

Meg kell mondanunk a vizimérnöknek, hogy milyen felszíni, vagy felszín alatti víz- és talajvédelmi határértékekre tervezze az előtisztítót...

A probléma összetettségét mutatja, hogy a fentebbiek egy részét, illetve alapelveit tudják nélkülünk is a szaktervezők (speciális technológus ismeri az arra a technológiára vonatkozó BAT előírásokat is, technológus a kibocsátási követelményeket, stb.), ugyanis a környezetvédelem, illetve a környezetvédelmi szempontok a legkritikább esetben „öncélúak”, általában technológiákhoz, tevékenységekhez kapcsolódó (technológiákból következő, technológiákra visszaható) környezetvédelmi szempontok (belső el kell vezetni a légszennyező anyagokat bizonyos koncentráció fölött, stb.). A környezetvédelem sokrétű és folyamatosan fejlődő terület, szinte bármilyen szakterületet nézünk, van környezetvédelmi vonatkozása, mely környezeti elemként fogható meg.

Ugyanez az egyéb szakágaknál is megvan: építész a gépésznek mondja a szükséges hőfokot, valamint a szellőzési igényt, gépész az építésznek, hogy mekkora gépészeti helyiséget kér a hűtő-fűtő-szellőző technológiai berendezések részére.

Ebből – a fentebbieket is beleértve – is látszik, hogy partnerek vagyunk, a környezetvédelmi szakember a tervező csapat része.

Mi a szakértés?

a) Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 32. § (1) bekezdésében foglaltak szerint:

„Építésügyi műszaki szakértői tevékenység az épített környezet alakításával és védelmével kapcsolatos műszaki jelenségek ok-okozati összefüggéseinek magas szakmai színvonalú értékelése, ezen belül a vitatott esetek megítélése; a hibák, károk, illetve ezek okainak feltárása; és mindezekkel kapcsolatban szakértői vélemények készítése, továbbá a külön jogszabály szerinti esetenként kapcsolódó tevékenységek.”

b) A fentieket kiegészíti a településtervezési és az építészeti-műszaki tervezési, valamint az építésügyi műszaki szakértői jogosultság szabályairól szóló 104/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet 1. § (6) bekezdésében az alábbiakkal:

6. építésügyi műszaki szakértői tevékenységhez esetenként kapcsolódó tevékenységek: az építészeti-műszaki, valamint a településrendezéssel kapcsolatos tanácsadás, illetve javaslatétel;

Ezen Korm. rendelet szerint a fenti tevékenységek gyakorlásához szakértői jogosultság szükséges, mely a rendeletben szereplő feltételekkel adható meg.

c) Klasszikus szakértői példák más szakterületekről:

- statikai szakértői munka: épületen keletkező repedések ok-okozati összefüggéseinek (épületszerkezet, alapozás, tervezés, kivitelezés, nem rendeltetésszerű használat, aláázás, fagyás, rezgés, földrengés, stb.) vizsgálata, értékelése, megítélése, teherbírás vizsgálata;

- tűzvédelmi szakértői munka: tűz keletkezési ok-okozati összefüggéseinek vizsgálata, értékelése, megítélése;

Környezetvédelem területén milyen szakértői munkák lehetnek?

pl. a Heiligenkreuzba tervezett hulladékégető környezeti hatástanulmányában szereplő levegős hatásterület számítás vizsgálata (kiindulási adatok, peremfeltételek, számítási módszerek egyenkénti és együttes értékelése, megítélése), majd pedig a konklúzió szakértői véleményben való összefoglalása esetleges javaslatattal.

Hasonló példák bármelyik környezeti elem esetében említhetők lennének.

A fentiekből kikristályosodik azonban egy „kakukktójás”, a környezetvédelmi felülvizsgálat, ahol meglévő tevékenységet, állapotot vizsgál a felülvizsgáló, majd értékeli és javaslatot ad, azonban mivel jogszabályban nevesített tartalmi követelményekkel ellátott dokumentáció fajta, ezért véleményünk szerint ez is a tervezési feladatok közé sorolandó.

Az előzőekben levezetettekből jól látható, hogy a jogszabályokban nevesített környezetvédelmi dokumentációk, kérelmek összeállítása egyértelműen tervezési feladat, melyekhez tervezési jogosultság szükséges, illetve kellene.

Itt érkezünk el a legnehezebb kérdéshez, vannak-e és ha igen melyek a környezetvédelmi technológiák?

Tervezői jogosultsághoz kötött környezetvédelmi célú építmények, létesítmények, technológiák:

Tervezői jogosultság:

A 104/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet alapján:

Jelenleg az épületnek nem minősülő építmények (sajátos építményfajták) tervezési szakterületen belül van környezetvédelmi célú építmény tervező, mely környezetmérnöki (létesítményi és technológiai) tervező néven is kiadásra kerül.

A jogszabály 1. melléklet I./8.5.1. a) pontja nevesít néhányat: hulladéklerakó, hulladékhasznosító-feldolgozó, hulladékégető, füstgáztisztító technológiai tervezése.

Megjegyezzük, hogy ennek kissé ellentmond, hogy a sajátos építményfajták fogalmánál az Étv nem említi a környezetvédelmi célú építményt, hanem úgy fogalmaz, hogy: „...sajátos építményfajta..., amelyek létesítésekor - az építményekre vonatkozó általános érvényű településrendezési és építési követelményrendszeren túlmenően - eltérő, vagy sajátos, csak arra a rendeltetésű építményre jellemző, kiegészítő követelmények megállapítására és kielégítésére van szükség.”

Mi a környezetvédelmi célú építmény, illetve a környezetmérnöki létesítmény és technológia?

Tágabb értelemben vettektől haladva a szűkebb értelmezés felé pl. az elkerülő út (zaj-, levegővédelmi szempontból), a napelem, a napkollektor, geotermikus fűtési-hűtési technológia, a szélerőmű, a biogáz üzem, a komposztáló telep, szennyvíztisztító telep, zajvédő fal, hulladéklerakó, hulladék kezelő telep (válogatómű, bontási hulladék kezelő telep), hulladékégető, hulladék hasznosító telep (műanyagból olaj)

- Az utat úttervező tervezi, geodéta, talajmechanikus, vízimérnök, környezetvédelmi szakember bevonásával.
- A napelemet, napkollektort a beépítés során gépész, vagy energetikus tervezi.
- A geotermikus fűtés-hűtési technológiát gépész, vagy energetikus tervezi talajmechanikus bevonásával.
- A szélerőművet nagyrészt előre gyártott technológiai egységekből statikus, energetikus, villamosmérnök tervezi geodéta, talajmechanikus és talán környezetvédelmi szakember bevonásával.
- A szennyvíztisztító, komposztáló épületeit építész (statikus, gépész, villamos tervező bevonásával), a technológiát vízimérnök (statikus, talajmechanikus, szennyvíz technológus, vízgépész, gépész, esetleg betontechnológus, vegyész, biológus bevonásával), az utakat úttervező, a tisztított szennyvíz elvezetést, talajvíz-megfigyelő kutakat és a telken belüli víziközműveket vízimérnök, míg az egyéb telken belüli közműveket gépész-, villamos- és hírközlési tervező tervezi.
- A zajvédő falat építész tervezi környezetvédelmi szakember és esetleg statikus és talajmechanikus bevonásával.
- A hulladéklerakó épületeit építész (statikus, gépész, villamos tervező bevonásával), a földművet úttervező, vagy vízimérnök, vagy talajmechanikus, vagy környezetvédelmi szakember tervezi, a szigetelést az előzőek valamelyike, vagy szigetelést technológus, a deponálási technológiát környezetvédelmi szakember, a biogáz kutakat és kapcsolódó létesítményeit gépész, vagy energetikus, az utakat úttervező, a telken belüli víziközműveket, övarkokat, talajvíz-megfigyelő kutakat vízimérnök, míg az egyéb telken belüli közműveket gépész-, villamos- és hírközlési tervező tervezi.
- A hulladék válogatómű, a bontási hulladék kezelő és a hulladék hasznosító telep (műanyagból olaj) épületeit építész (statikus, gépész, villamos tervező bevonásával), a válogatási technológiát környezetvédelmi szakember, a kezelési technológiát gépész, esetleg környezetvédelmi szakember, a hasznosító technológiát energetikus, vagy gépész, az utakat, illetve a térburkolatot úttervező, a telken belüli víziközműveket, övarkokat, talajvíz-megfigyelő kutakat vízimérnök, míg az egyéb telken belüli közműveket gépész-, villamos- és hírközlési tervező tervezi.
- A hulladékégető épületeit építész (statikus, gépész, villamos tervező bevonásával), a technológiát gépész, energetikus, tüzeléstechnológus tervezi környezetvédelmi szakember bevonásával, az utakat úttervező, a telken belüli víziközműveket, övarkokat, talajvíz-megfigyelő kutakat vízimérnök, míg az egyéb telken belüli közműveket gépész-, villamos- és hírközlési tervező tervezi.

Azért tervezik a megjelölt tervezők a megadott létesítményeket, mert az ő tervezési jogosultsági körükbe tartozik jogszabályi előírások alapján.

Látható, hogy a környezetvédelmi szakember – védendő környezeti elemenkénti – környezetvédelmi szempontokat ad meg a tervezéshez, (azaz fogalmazhatunk úgy is, hogy az Étv sajátos építményfajták fogalmánál említett általános érvényű építési követelményrendszeren túli sajátos, kiegészítő követelményeket állapít meg) és csak a legkritikább esetben tervez, illetve tud megtervezni komplett technológiát (pl. üzemelési szinten a válogató, a bontási hulladék kezelő és a lerakó deponálási technológiai leírása kivételével).

Ennek okai, hogy a technológiák általában rendkívül sokrétűek és összetettek, ezek elbírálási szempontjaira az előírások környezeti elemenként vannak meg (általában nem a technológia paramétereit minősíti, foglalja engedélybe a hatóság – hulladékkezelési technológiák kivételével), nem beszélve arról, hogy a szakemberek képzése is így történik.

(Pl. azon épületnek nem minősül sajátos építményfajták –, melyeknél éghető folyadék tárolás történik egy bizonyos mennyiség fölött, nagy teljesítményű tüzelőberendezések, illetve elektromos technológiák vannak, vagy nyomástartó edények üzemelnek egy bizonyos határ fölött (aszfaltkeverő, üzemanyagtöltő állomás, stb.) – engedélyezője a Műszaki Biztonsági Hatóság természetesen részletes környezetvédelmi fejezettel)

(A környezetvédelmi szempontok azonban a technológiákkal szoros kapcsolatban vannak, ugyanis azokból következnek, illetve azokra hatnak vissza. Lásd feljebb: technológiai leírásokat gyakran környezetvédelmi szakemberek készítik.)

Másrészt a technológiai berendezések nagy része ma már előre gyártott gép, berendezés a megfelelő minősítésekkel (CE jelölés, stb.), mely gyakran elemekből állítható össze, bővíthető és annak ellenére, hogy környezetvédelmi célú a beruházás, a legtöbb esetben nem környezetvédelmi szempont, hogy pl. egy beton, téglá törő-aprítónál kell-e előválogató részegység, leválasztó mágnes, vagy egy helyett háromféle rosta, vagy hogy a hulladékégetőnél a kazán égéslevegő szabályozása hogy történik.

A fentiekből következően véleményünk szerint ilyen értelemben a környezetvédelmi tervezői hatáskörbe tartozó környezetvédelmi célú építményt, környezetmérnöki létesítményt és technológiát – egyes hulladékkezelési-feldolgozási technológiák kivételével – nem lehet megnevezni.

Megadhatóak azonban környezeti elemenként kisebb környezetvédelmi célú technológiák, berendezések, melyeket meg tud, illetve meg tudhat önállóan tervezni környezetvédelmi szakember. Ez az esetek nagy részében mérteztést és minősített gyártmány típus kiválasztást jelent. Ezek pedig már elbírálhatóak a környezetvédelmi jogszabályokkal. Itt olyan technológiákat berendezéseket kell választani, keresni, melyek az egyéb szakágak által nincsenek jogszabályban „lefoglalva-levédve”.

Néhány javasolt technológia, berendezés:

Levegővédelem: légelszívó-leválasztók (ventilátorok, ciklon, zsákos porleválasztó, légmosók, aktívszén adszorberek, stb.)

Zaj- és rezgésvédelem: zajcsökkentő technológiák, létesítmények (burkolások, tokozások, hanggátló, hangelnyelő anyagok, stb.)

Hulladékgazdálkodás: Kisebb hulladékkezelő technológiai berendezések (válogató technológia, gépsor kiválasztása, méretezése, stb.)

Víz- és talajvédelem: Jegyzői hatáskörbe utalt vízelétesítmények közül az előtisztítók (zsírleválasztók, iszapfogó és olajleválasztók, oldómedencék, szennyvízszikkasztók, szennyvíztisztító kisberendezések, stb.), kármentő medencék (veszélyes hulladék és veszélyes anyag tárolók alá, stb.), trágyatároló műtárgyak, stb.

Mi a műszaki ellenőrzés?

a) Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 40. § (4) bekezdésében foglaltak szerint:

„...a kivitelezés megfelelőségének az ellenőrzésére ... az építető helyszíni képviselőjeként az építőipari kivitelezési tevékenység jellegének megfelelő – kormányrendeletben meghatározott jogosultsággal rendelkező – építési műszaki ellenőrt, ... bízhat meg. Jogszabály az építési műszaki ellenőr alkalmazását kötelezővé teheti.”

b) Az építési műszaki ellenőri, valamint a felelős műszaki vezetői szakmagyakorlási jogosultság részletes szabályairól szóló 244/2006. (XII. 5.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében foglaltak szerint:

„Építési műszaki ellenőri tevékenység: az építőipari kivitelezési tevékenység végzésének helyszínén az építető helyszíni képviselője a külön jogszabályokban meghatározottak szerint, az építési szerelési munka szakszerűségének ellenőrzése.”

Minden sajátos építményszámba sorolt megfogalmazásra kerültek a követelmények a környezetvédelmihez nem.

c) A közbeszerzésről szóló törvény hatálya alá tartozó építőipari kivitelezési tevékenységhez építési műszaki ellenőr alkalmazása kötelező.

Jelenleg a környezetvédelem területén ilyen jogosultság nincs.

A tervezésnél részletezettek, valamint a fentebbiek mellett az is azt támasztja alá, hogy jelentősebb környezetvédelmi célú (csak környezetvédelmi szakember által tervezhető) technológiák – néhány kivételtől eltekintve – nincsenek, illetve hogy a kisebb ilyen jellegű technológiai berendezések nagyrészt minősített gyártmányok, hogy környezetvédelmi szakember kiviteli tervezési folyamatban nem vesz részt. Nincs jogszabályban megfogalmazott kiviteli terv köteles környezetvédelmi létesítmény (így kiviteli tervezésben nem vesz részt környezetvédelmi szakember), csak környezeti elemenkénti környezetvédelmi szempontok, melyek az építési, létesítési engedélyezési eljárás során kerülnek megfogalmazásra és előírásra, ezért csak a használatbavételkor derül ki, hogy milyen módon valósultak meg az előírt környezetvédelmi szempontok, mely szempontokat jó volna ha képviselné valaki a kivitelezés során a használatbavételi eljárás (azaz a beruházó, hatóság munkájának) megkönnyítése érdekében.

Mit jelenthet ez a környezetvédelem gyakorlatában (mire figyelhet a környezetvédelmi műszaki ellenőr)?

- Levegővédelem: A terveknek megfelelően kerültek-e kialakításra a légszennyező pontforrások (anyag, átmérő, magasság), készült-e rájuk és megfelelő-e a mérőhelyek kialakítása, a tervezett, illetve a jogszabályokban megengedett hűtőközeg van-e a hűtőberendezésekben. A leválasztók a terv szerinti-e (ciklon mértetek, zsákos porleválasztó anyag, szűrőfelület), stb.
- Zaj- és rezgésvédelem: A terveknek megfelelően kerültek-e kialakításra a zajvédő burkolatok, tokok, rezgéselnyelő gumibakok. Oda került-e a tetőn a zajos gép, ahonnan a zajterhelést a tervező számolta, stb.
- Hulladékgazdálkodás: Veszélyes hulladék gyűjtőhely aljzatszerkezetének a kialakítása megfelel-e az előírásokban és a tervekben foglaltaknak, az építési, bontási hulladékok tárolása, szállítása, kezelése a tervben és a jogszabályokban foglaltak szerint történt-e, stb.
- Víz- és talajvédelem: Az előtisztító esetében az előírt mérőhely kialakításra került-e, megfelel-e a mintavételi követelményeknek, stb.

Itt hívnánk fel a figyelmet egy ellentmondásra, ugyanis a fentiek felvetik azt a kérdést is, hogy nem kellene-e a környezetvédelmi szakembernek is részt venni a kiviteli tervezésben, mert pl. az épületgépészek is csak közelítő technológiákat, méreteket adnak meg az építés engedélyezési tervezés során és csak a kiviteli tervben adnak pontos típust, elhelyezést, stb. Továbbá ebből következik az is, hogy jelenleg azért ilyen részletesek a környezetvédelmi dokumentációk, mert a hatóság így kéri (gyakran kiviteli tervi szintű adatok a környezetvédelmi szempontok elbírálásához), holott még a társtervezők sem foglalkoznak ebben a fázisban a részletekkel.

II. Határozati javaslat a környezetvédelmi tervezői, szakértői jogosultsági rendszer módosítására és kiegészítésére:

A fentebbiekben részletezett és levezetett szempontok alapján az alábbi javaslatokat tesszük a környezetvédelmi szakterület tervezői, szakértői, műszaki ellenőri jogosultsági rendszerének módosítására, kiegészítésére.

1. Jogosultságok megnevezése:

- a) Környezetvédelmi tervező
- b) Környezetvédelmi szakértő
- c) Településrendezési környezetvédelmi szakértő
- d) Környezetvédelmi műszaki ellenőr
- e) Környezetvédelmi felelős műszaki vezető

2. A jogosultságokkal végezhető tevékenységek:

a) Környezetvédelmi tervező

A 104/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet 1. melléklet I./8.5.1. a), b) pontja alapján, azt kiegészítve:

Jogszabályokban meghatározott (környezetvédelmi szakhatósági hozzájáruláshoz, vagy környezetvédelmi engedélyhez kötött – fentebb 1-2. oldalon részletezett) mindenféle környezetvédelmi tervfejezet, dokumentáció készítése (az építés engedélyezési terv környezetvédelmi tervfejezetétől a környezeti hatásvizsgálatig, stb.), valamint jogszabályban meghatározott és meghatározandó folyamatosan bővülő (pl. 9. oldalon javasoltak szerinti) környezetvédelmi célú technológiák, berendezések tervezése.

- a) változat: minden környezetvédelmi dokumentációra terjedjen ki
- b) változat: vegyük ki a bejelentéseket (FAVI, LAL-LM, HIR), hulladékgyűjtő üzemeltetési szabályzatokat, melyeket csinálhasson OKJ-s környezetvédelmi ügyintéző és/vagy környezetvédelmi megbízott, valamint vegyük ki a csak egy-egy környezetvédelmi területet érintő kisebb munkákat (családi ház, melléképület, vízilétesítmény építési, bontási hulladék tervlap) – ehhez azt is meg kell határozni jogszabályban, hogy mely dolgokhoz kell környezetvédelmi tervfejezet

Ezzel ez egy igen széles, mindent lefedő terület lesz más mérnöki szakterületekéhez hasonlóan.

b) Környezetvédelmi szakértő

Jogszabályban (1997. évi LXXVIII. törvény) megfogalmazott műszaki jelenségek – környezeti elemekre vonatkozó – ok-okozati összefüggéseinek magas szakmai színvonalú értékelése, ezen belül a vitatott esetek megítélése; a hibák, károk, illetve ezek okainak feltárása; és mindezekkel kapcsolatban szakértői vélemények készítése. (A szakma csúcsa, speciális ismeret és nagy gyakorlat kell hozzá.)

Ezzel ez egy igen szűk terület lesz más mérnöki szakterületekéhez hasonlóan. De bővíthető pl. Magyar Szennyvíztechnikai Szövetség (MASZESZ) javaslatához hasonlóan, miszerint a pályázati tervek bírálatát csak szakértői jogosultságú személy csinálhassa.

c) Településrendezési környezetvédelmi tervező

Jogszabályban (253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet – OTÉK) megfogalmazott településrendezési tervek környezetvédelmi tervfejezeteire, dokumentációira.

Magyarázat:

A OTÉK 3. § (3) bekezdésében foglaltak szerint településrendezési tervek kötelező alátámasztó munkarészei:

- Tájrendezési (építész kamarai hatáskör)
- Környezetalakítási (környezeti értékelésnek megfelelő tartalommal)
- Közlekedési
- Közművesítési (víz, szennyvíz, csapadékvíz, energia)
- Hírközlési (távközlés, műsorszórás)

A 104/2006. (IV. 26.) Korm. rendelet 2. melléklet II. pontja alapján a mérnöki kamarák hatáskörébe tartozó településrendezési szakági tervezési szakterületek az alábbiak:

- Településrendezési közlekedési tervező
- Településrendezési víziközmű tervező
- Településrendezési energia-közmű tervező
- Településrendezési hírközlési tervező

Jelenleg ilyen jogosultság nincs, a fenti jogszabályi előírások miatt szükség lenne rá.

d) Környezetvédelmi műszaki ellenőr

Jogszabályban megfogalmazott környezetvédelmi célú technológiákra, berendezésekre, valamint környezeti elemek védelméből következő szempontokra vonatkozó (a 244/2006. (XII. 5.) Korm. rendelet, valamint pl. a 10. oldalon javasoltak szerinti) műszaki ellenőrzési tevékenységek.

Jelenleg ilyen jogosultság nincs, jogszabályi előírások miatt szükség lenne rá.

e) Környezetvédelmi felelős műszaki vezető

Jogszabályban megfogalmazott környezetvédelmi célú technológiákra, berendezésekre, valamint környezeti elemek védelméből következő szempontokra vonatkozó (a 244/2006. (XII. 5.) Korm. rendelet, valamint pl. a 10. oldalon javasoltak szerinti) felelős műszaki vezetői tevékenységek.

Jelenleg ilyen jogosultság nincs, jogszabályi előírások miatt szükség lenne rá.

Majd a fentiek alapján a mi szakterületünkön is ki kellene dolgozni a tervellenőri jogosultság részleteit.

3. A jogosultságok szakmagyakorlási feltételei:

a), b), c) jogosultság esetén:

A 378/2007. (XII. 23.) Korm. rendeletben részletezett mérnöki végzettségűek, illetve természettudományos területen végzettek a 104/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet szakirányú végzettségekre vonatkozó szempontjait, valamint a szakmai gyakorlatra vonatkozó (a szakértőnél és a településrendezőnél előírt magasabb) szempontokat is figyelembe véve.

d), e) jogosultság esetén:

A 378/2007. (XII. 23.) Korm. rendeletben részletezett mérnöki végzettségűek, illetve e) esetén megfelelő középfokú végzettség, valamint egyéb erre vonatkozó jogszabályok szakirányú végzettségekre vonatkozó szempontjait (műszaki ellenőri, illetve felelős műszaki vezetői tanfolyam elvégzése, stb.), valamint a szakmai gyakorlatra vonatkozó szempontokat is figyelembe véve.

4. Szakágakra bontás kérdése:

Javaslatunk szerint szét lehet bontani az **a) tervezői** jogosultságokat szakágakra (levegővédelem, zaj- és rezgésvédelem, hulladékgazdálkodás, talaj- és vízvédelem), ahogy jelenleg is történik, de meg kell adni a lehetőséget, hogy megfelelő gyakorlatot követően teljes körűen végezhesse a kolléga a tervezői

gyakorlatát (ezt a jelenlegi tervezői/szakértői gyakorlat is alátámasztja, azaz hogy megfelelő gyakorlattal nagyon sok feladatot meg tud csinálni és csinál is egy szakember).

A **b) szakértői** jogosultságoknál indokolt lehet a szakágakra bontás (az átfogóbb, mélyebb szakismeret és nagyobb gyakorlati tapasztalati követelmények miatt).

A gyakorlatban úgy kivitelezhető, hogy a pályakezdő, megfelelő gyakorlati idő után az első jogosultsága megkérésekor az általa legrészletesebben tanult és eddigi gyakorlata során gyakorolt szakágra vonatkozó jogosultságot kapja meg, majd, ha a későbbiekben a gyakorlata egyéb szakági ismeretet is igazol, bővíthető legyen a jogosultsága is.

A c), d), e) jogosultságok szakágakra bontása indokolatlan.

A jogosultságok szétbontása ellen szóló érvek:

- Az épületgépészeti területen is egy jogosultság van, pedig ők csinálják egy épületnél a fűtés, légkezelés (hűtés, szellőzés, páramentesítés), belső víz- (ivó-, technológiai-, tüzivíz-), szennyvíz- (szociális-, technológiai-), csapadékvíz- és a gázellátás-, valamint a füstelvezetés terveit és gyakran a külső víz-csatorna és gázközmű terveket is. (Természetesen itt is van, aki bizonyos területekhez jobban ért, így ő keres olyat, aki a másik szakterületekre jobban specializálódott, ez a különbség azonban a jogosultságokban nem jelenik meg.)

- Kamarai törekvés volt néhány éve az egyszerűsítés. Pl. a vizes területen kb. 20-féle jogosultságból lett egy, pedig aligha van olyan szakember, aki egyformán ismeri a mezőgazdasági vízhasznosítás, a víziközművek, a sík-, domb- és hegyvidéki vízrendezés, belvízmentesítés, árvízvédelem, folyó- és tószabályozás, vízrendezési és vízkormányzási földművek, hévízhasznosítás, vízépítési nagyműtárgyak tervezési szakterületet. (Mindenki csak azon a részterületen tervez, amit tanult és amihez van gyakorlata.)

- Kamarai törekvés volt továbbá a vezető tervezői jogosultság megszüntetése is, azaz hogy a kisebb létesítményeket tervező, a nagyobbakat vezető tervező csinálhatta, ma ugyanazzal a tervezői jogosultsággal lehet pl. vizes tervezőknél csökutatót és duzzasztót is tervezni – természetesen megfelelő gyakorlattal.

A jogosultságok szétbontása (részszakterületi jogosultság kiadása) mellett szóló érvek:

- A szakterületek egy bizonyos mélységen, részletezettségen túl nagyon speciális szakismereteket igényelnek. (A környezetvédelem egy nagyon speciális átfogó mérnöki terület.)

Ilyen pl. a zaj- és rezgésvédelem területe, a gyakorlatban is többen vannak, akik ezen területen rendelkeznek átfogó ismerettel és gyakorlattal és az egyéb területekkel nem foglalkoznak.

A javasolt szabályozási rendszer előnyei:

- Rendezi a jelenlegi meglehetősen kusza szabályozási rendszert azzal, hogy:

- jogosultsághoz köti a jogszabályok követelményei szerint összeállított – a nagyrészt igen komoly műszaki tartalmú – tervfejezetek, dokumentációk készítését;

- a gyakorlati életnek megfelelően beilleszti a jogosultságokat (betagozódik) a meglévő egyéb szakágak rendszerébe

- A fentiekkel:

- a kamarába „tereli” a jelenleg jogosultsággal nem rendelkező és nem is kamarai tag kollégákat, akik ennek ellenére általában magas színvonalon végzik tevékenységüket;

- eltávolítja a szakterülettől a hozzá nem értőket (pl. építész által összemásolt néhány kulcsmondatból és jogszabályi hivatkozásból álló 1 oldalas anyagot, ha építész írta alá, átment az engedélyeztetési eljáráson, ha szakember társunk akkor nem)

- A műszaki ellenőri és felelős műszaki vezetői jogosultsággal a kivitelezés során is megfelelően

érvényesíthetők a környezetvédelmi szempontok, érdekek.

- A fentiekből következően:

- növekedhet a szakterületi tervezői, szakértői munkák szakmai színvonala, ezáltal a szakma presztízse;
- növekedhet a kamara környezetvédelmi szakterületének érdekérvényesítő képessége;
- a magasabb szakmai színvonal könnyíti a hatósági munkát;
- nagyobb eséllyel és eredményesebben képviselhetők a KÖRNYEZETVÉDELEM érdekei, a mérnöki tevékenység és a hozzá kapcsolódó engedélyezési eljárások során, stb.

Összefoglalás:

Jelen javaslati anyagunk célja, hogy a szakterületen dolgozó szakemberek gyakorlati tapasztalatai alapján segítsük a környezetvédelmi szakterület jogosultsági rendszerének – a műszaki, közigazgatási követelményekhez illeszkedő – átdolgozását, kiegészítését, az egyéb szakterületek szabályozásához hasonló rendszerbe illesztését.

Felkérjük ezért a Magyar Mérnöki Kamara Környezetvédelmi Tagozat elnökségét, hogy a javaslatban megfogalmazottak érvényesítéséhez szükséges jogszabályok kiegészítése és átdolgozása céljából járjon el a tárcánál.

A vitaindító anyagot megküldjük a többi Megyei Szakcsoport elnökének és tagjainak is, hogy fogalmazzák meg véleményüket ezzel kapcsolatosan.

A vitaindító anyagot összeállította a Bács-Kiskun Megyei Mérnöki Kamara Környezetvédelmi Szakcsoportja nevében:

Csuvár Gábor

Kecskemét, 2009. március 16.